

Uredništvo
in upravnništvo:

Kolodvorska
ulica šte. 16.

Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.

Kopiraj se ne
vračajo.

Inserati:

Šeststopenjska peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

Velja

za Ljubljano
v upravnishvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja

za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 3 gl.
50 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 244.

V Ljubljani v petek, 19. decembra 1884.

Tečaj I.

Nemška ljudska šola v Ljubljani.

Dunajski konservativni list „Vaterland“ prinesel je v šte. 342 z dne 14. t. m. iz pe-resa treznega in preudarnega dopisnika iz Ljubljane naslednji dopis o ustanovitvi nemške ljudske šole v Ljubljani:

„Ko je v prošlem letu dunajski mestni odbor českomu prebivalstvu ustanovitev česke ljudske šole svojeglavno odredel in njegove zastopnike v deželnem šolskem svetu demonstrativno prisilil k izstopu, tedaj se je po pravici začel glas razburjenosti v naših sloven-skih kakor sploh v vseh avtonomističnih listih, v katerih se je postopanje dunajskega mest-nega zbora kot nezakonito in neopravičeno obsojalo. Tedaj nismo mislili, da bomo kmalu morali o našem lastnem občinskem zboru iz-reči jednako sodbo.

Zadeva je pa ta:

Nemški prebivalci v Ljubljani vložijo pri deželnem šolskem svetu prošnjo za ustano-vitev nemške ljudske šole v Ljubljani. Deželni šolski svet se obrne, predno odloči, do mest-nega okrajnega šolskega sveta in do mestnega odbora. V odgovoru, s katerim je gospod de-želni predsednik v kranjskem deželnem zboru odgovoril na Obrezovo interpelacijo, bile so dotične obravnave med raznimi korporacijami pregledno narisane, zaradi tega mi jih ne treba omenjati.

Toliko je gotovo, da so vsi dobro in prav misleči pričakovali od mestnega zbora, da bode zadostil zakonitemu propisu in ugodil prošnji nemškega prebivalstva. Deželni šolski zakon z dne 29. aprila 1873 namreč zaukazuje soglasno s § 59. držav. šolsk. zakona, da se mora po-vsodi, kjer je v okrožji jedne ure po petlet-nem povprečnem številu štirideset za šolo godnih otrok, ustanoviti šola. Dalje določa te-meljni zakon, naj se šole tako uravnajo, da se nikdo ne more siliti, naj se uči drugega deželnega jezika, in tudi po zdravih peda-

gogičnih načelih se morajo za slovenske otroke slovenske, za nemške otroke nemške šole usta-noviti. Vender je naš mestni odbor odredel ustanovitev nemške ljudske šole v Ljubljani, in dr. Bleiweisov predlog, naj se s šolskim letom 1885/86 ustanovijo nemške paralelke, ostal je v manjšini s 7 proti 10 glasovom.

Mestni odbor namreč trdi, da potreba nemške šole ni dokazana in da se mu število ni za šolo godnih otrok povprečno izza petih let izkazalo. Istina je, da se otroci v do-zdanih zaznamkih in zapisnikih niso zazname-novali po narodnosti, a ravno tako je istina, da morejo učitelji s precejšnjo natančnostjo narodnost svojih otrok povedati in da se pet-letno povprečno število, če se vé triletno, precej približno določiti more. Dalje je znano, da je bilo samo v vadnici povprečno v petih letih 79 dečkov in 45 deklic nemške narod-nosti, da je torej uže to število zadostno, da se opraviči zahteva ustanovitve nemške ljud-ske šole. Ravno tako je gotovo, da je pri slednji ljudski štetvi nekaj čez 5000 ljublan-skih prebivalcev naznanilo nemščino kot svoj občevalni jezik, in da je število otrok tukaj vsekako toliko, kolikerkoli zakon zahteva za ustanovitev šole.

Mestni odbor trdi sicer — in tudi jaz priznam — da je med 5000 nemških pre-bivalcev mnogo takih, kateri so čisto sloven-skega rodu, in on meni te odpadnike s tem zopet pridobiti, da njih otroci slovenske šole obiskujejo, in niso izpostavljeni nevar-nosti, da se v nemški šoli po polnem ponem-čijo. Recimo, da bi bilo to stališče opravičeno, se kaže, da bi mestni odbor ta smoter lažje dosegel s tem, da ustanovi nemško ljudsko šolo, nego da jo odreda. Če bi bile mestne nemške in slovenske šole, bi se tačasni učitelj takoj prepričal, če je otrok nemščine v toliki meri zmožen, da more dobivati pouk v nem-ščini. Če je ni dovolj, ali zelo pomanjkljivo, ali čisto nič zmožen, bi takega otroka, ker

neznanje učnega jezika le ovira pouk, poslal kar v slovenski oddenek, naj so se tudi nje-govi roditelji za Nemce oglašili. Krajni šolski svet, oziroma mestni zbor bi torej v tem slu-čaju imel najgotovjše jamčenje, da nemško šolo v resnici obiskujejo samo otroci, kateri so nemščine zmožni, in izključeno bi bilo po-tem umetno ponemčevanje slovenskih otrok. Če je pa kateri otrok nemščine in slovenščine v jednaki meri zmožen, se vender ne more prostost starišev tako zelo omejiti, da bi jih siliili, naj svojih otrok v ravno to in v nobeno drugo šolo ne pošiljajo, dati se jim mora marveč na izvoljo, naj so Nemci ali Slovani, če hočejo svoje otroke v nemški ali slovenski oddenek dati.

Nevarnost ponemčevanja slovenskih otrok torej ne izostane, če se s tem, da se ustano-vitev nemške mestne šole odreda, pospešuje ustanovitev take privatne šole, kakršno na-merava hranilnica. V to šolo bi dotični fak-torji vse vzprejeli, kar bi se le oglasilo, vse jedno, naj si je slovensko ali nemško, da, da-jali bi otrokom navlašč take dobrote in pred-nosti, da bi stariši, osebno revnejši, rajši po-šiljali svoje otroke v to šolo, nebrineči se za to, če se odrgajo narodnosti, in mestnemu zboru bi ne ostalo nobeno sredstvo, da bi mogel to zabraniti ali popraviti. Zaradi tega odkritosrčno obžalujemo sklep in trmasto opo-zicijo našega mestnega odbora, kateri bode, v mnenji, da zabrani ponemčevanje naših otrok, v istini to le pospeševal.

Se bolj obžalujemo ta sklep z ozirom na naše rojake v drugih deželah. Naši politični zastopniki se na vso moč trudijo, da bi slo-venskemu prebivalstvu v Štajarski, Koroški in Primorski pripomogli do političnih pravic in da bi jim posebno šole s slovenskimi učnim jezikom priborili. In zdaj vprašamo: Kako moremo v teh deželah za svoje rojake zahte-vati to, kar odredamo v Ljubljani Nemcem? In kako se moremo pritoževati, če se nam

Listek.

S p o m i n i.

(Berilo v „Ljubljanskem literarno-zabavnem klubu“.
Čital g. nadzornik Žumer.)

(Dalje.)

Kako neizdatne pomembe je bilo to dru-štvo, a vender je kolikor toliko domače ljud-stvo probudilo in pripomoglo, da se je čez par let moglo misliti na ustanovitev društva bolj obširnega delokroga in važnejšega po-mena, bralnega društva, katerega žalibog rajni Matevž dočakal ni. Naš Gorjanec je prav pri-mitivnega mišljenja, nepokvarjenega značaja in strogo konservativen napram novotarijam. O vsakej reči hoče poprej dobro prepričan biti, predno se je polagoma poprime, a če se je poprime, pa se je tudi neomahljivo drži. „Društvo jirhastih hlač“ je torej prav za prav ledino oralo za narodno zavest priprostega tamošnjega ljudstva in kako dobro se je se-daj bralnega društva poprijelo, nam kaže, da skoro ni posestnika v Gorjah, da ne bi bil ud tega društva in si je tudi uže brez vsake teže in brez dolga svoj dom zidalo, v kate-rega se je ravnokar preselilo. Prvotno „dru-

štvo jirhastih hlač“ se vé da je prenehalo, ker sedaj nima več pomena, ker so tudi brez tega društva eminentno narodne „jirhaste hlače“ v blejski okolici v najboljšem cvetju in „svinjski mah“ po planinah še dalje zeleni in gorjanske prašiče dobro redi.

Ob času torej največjega razvitja in de-lovanja društva „jirhastih hlač“ sešli smo se „hlačarji“ čez 10 mesecev avgusta meseca leta 1879. v Gorjah. Prišli smo vsi iz nižav, pa še nismo bili zadovoljni, hrepeneli smo še višje, v planine na Pokljuko. Dolgo se nismo razgovarjali in dne 6. avgusta popoldne nas je pet mož odrinilo iz Gorij v Gorjansko pla-nino, „Kranjska dolina“ imenovano. Spremljal nas je nosač s potrebno telesno in dušno hrano. Po triurni hoji dospeli smo v mraku na kraj, kotlu podobne naselbine dvanajstero planinskih koč. Navdušenih src smo v pozdrav zapeli „eno fantovsko“, da je kar odmevalo po okolici in so planšarice radovedno gledale, kako krdelo se približuje. Kmalu se sezna-nimo s prebivalci in si priredimo jedno koč v stanovanjske. Žimnic se v taci hotelih sicer ne dobi, pač pa leseni pogradi in po dolgem trudu tudi malo mrve za podlago, odejo si mora pa popotnik s seboj prinesiti. Električne razsvitljave tistega leta tudi v

Ljubljani še niso imeli, torej je nismo prav nič pogrešali. Imeli pa smo v družbi svojega „Hefajsta“, ki je skrbel za potrebno razsvit-ljavo in ogenj na ognjišči v sredi jedine so-bane tega hotela, in po trudapolnem delu od jutra do večera se je tudi na mrvi dobro spalo, za razpoke v stenah pa se še zmenili nismo. Takoj drugo jutro spravili smo se na delo, katero je bilo obširno; kajti podjarmiti smo si hoteli vse naselbine, pokrajine, dežele, države in narode od Radolne do Vršaca, Trente in Bohinja, v Triglava južnem in vzhodnem vnožji. Pri tako obširnem delo-vanju pa je ljudstvo, po domače „Volk“ ime-novano, uvidelo potrebo jednotnega „Schlacht-plana in ordre de bataille“. V tej stiski ukre-nilo je, izvoliti si svojega kralja, katerim je bil izvoljen Tonejec. Bil je po polnem neod-visen v svojih ukrepih, recimo despot, mini-strov ni potreboval, pač pa si je izvolil adju-tanta. Da bi se napram razuzdanemu, neubog-ljivemu ljudstvu v njegovi nevednosti pokazal v večji mogočnosti, izvolil si je višjega du-hovnika „Kalhasa“, ki je imel razun vsak-danjih navadnih opravil, kakor blagoslovljenje jedi itd., tudi skrbeti za vedro vreme in po potrebi tudi za blisk in grom; kar se mu pa vselej ni posrečilo. Adjutant je imel nalog,

naše popolnem opravičene zahteve odbijejo, če se nam more kazati na naše lastno ravnanje. Ali ni največja nevarnost, da bodo našim rojakom v Celovci, v Mariboru, v Gorici, v Trstu itd., če prosijo slovenskih šol, kazoči na postopanje ljubljanskega mestnega zbora, jih kar kratko odrekli? Tako bomo torej vsled tega nesrečnega sklepa ljubljanskega mestnega zbora imeli poleg škode še sramoto!

Na dalje omenja „Vaterland“ določbo iz slednje seje deželnega šolskega sveta o ustanovitvi nemške šole ter omenja, da se večina mestnega zbora hoče pritožiti pri ministerstvu in če treba, iskati pomoči pri upravnem sodišči.

Konečno piše „Vaterland“: „Vender mu (mestnemu zboru ljubljanskemu) moramo na podstavi v enakih slučajih po upravnem sodišči uže opetovano izrečenih določb z vso gotovostjo reči, da bode propal. Narodni stvari bi torej mestni zbor mnogo več koristil, če bi se ravnal po načelih prava, pravičnosti in blagozakonja, kakor da se ga mora še le prisiliti, kar istinito ne pospešuje njegove slave in časti.“

Poročilo

o posvetovanji c. kr. državnega železniškega sveta z dné 4., 7. in 8. nov. 1884,

kolikor se to posvetovanje tiče pritožb, katere sta slavni deželni zbor ter kupčijska in obrtniška zbornica kranjska objavila gledé voznih tarif. Podal ud c. kr. državnega železniškega sveta K. Luckmann.

(Dalje.)

Videlo se je nekaj časa, da bode pridelovanje železnega lišča (*Spiegeleisen*) in železnega manganovca nekoliko nadomestilo ono zgubo. Ta produkt izdelovali so kranjski plavži najprej, in sicer uže od l. 1872; pošiljali so ga do l. 1876 na vse kraje, ki imajo razvito železno industrijo in ki sami niso tega blaga poprej pridelovali.

Od leta 1876/77 pa pridelujejo veliki nemški, francoski in angleški plavži enak produkt, za katerega morajo manganove rude jako daleč dobivati. Ta oddaljenost pa ne pride mnogo v poštev, ker so vodne ceste cene in je koak v onih deželah neskončno boljši kup kakor v Avstriji; zaradi tega je konkurenca z vegetabilnim gorivom skoro nemogoča.

Iz nadopolnega eksportnega blaga postalo je importno blago, s katerim se v domačih deželah skoro ne more konkurirati. Menim, da ni brez koristi, če se pri tem spomnimo različne tarifne politike.

da je oznanil „Volku“ „Tagesbefehl“. Dnevnega reda se je imelo strogo držati. Ob petih do polu šestih se je moralo vstati in še pred zajutrekom eno uro hoditi. Razume se, da smo hodili bosi in črevlje smo le na rami nosili za slučaj, da bi prišli na preveč kamenito pot ali med gade in modrase ali na sneg. Takrat se je dalo povelje: „Črevlje gori!“ kar se je zgodilo, kdor jih je imel. Ako pa jih kdo ni imel, je pa tudi bos moral iti po skalovji, po snegu in gledati, kako so se nam modrasi pod kamenje skrivali. V taci slučajih se je malo bolj rahlo in hitro stopalo, kakor na pr. medved, če ga na razbeleni plošči plešati uče. Zlih nasledkov taka hoja ni nikdar imela in navadili smo se tako tega prostega gibanja, da smo po 10dnevem bivanji pod Triglavom obžalovali, da je mestna kultura izumila si črevlje, pravo sredstvo za kurja očesa. Da bi od tega bivanja na planini imeli več hasni in bi transpiracijo bolj pospeševali, posnemali smo tudi blejske „Čulukafre“ ali Riklijance in smo ob solnčnih popoludnih delali ekskurzije ne samo bosopeti, nego tudi gologlavi, goloroki in goloprsi. Se vé da smo taki hodili le po bolj odležnih solnčnih rebrih, da v takem kostumu nismo kake planšarice prestrašili.

(Dalje prihodnjič.)

Ko so kranjske pravilnice v l. 1875 velike množine pošiljale v Creuzot, St. Chamond in v druge francoske postaje, morale so narediti ceno loco francoske postaje; zato so vprašale pri južni železnici za dotične najmanjše vožne cene. Pozneje zaračunile so se pa izdatno večji tarifi in ko se je proti temu rekuriralo, je ravnateljstvo zavrnilo reklamacijo z motiviranjem, da javlja francoska srednjemorska železnica, da dotični tarif velja samo za eksport železa in železnih izdelkov iz Francoskega v Avstrijo, za import iz Avstrije na Francosko pa se ne morejo dovoliti jednake vožne cene.

V Avstriji pa se navadno zaračunajo cenejši tarifi za import, kakor pa za notranji promet in za eksport. Po zaveznem tarifu z dné 1. julija 1884 veljajo na pr. za surovo železo iz Trsta na česke postaje nižje cene, kakor pa za 210 kilometrov bližje postaje s Kranjskega na Česko; iz tega tarifa bi se dalo še več zgledov navesti za ta slučaj. Iz nemških postaj ponujajo sedaj železni lišč za take cene franco avstrijske postaje, da se vidi, kako je vozarina za import dosti cenejša, kakor je kedaj bila dovoljena avstrijskim plavžem za eksport jednacega blaga na jednake postaje.

Istinitost, da ima tujezemsko blago večkrat cenejšo vožnjo po avstrijskih železnicah kakor isto domače avstrijsko blago v notranjem prometu, motivira se s tem, da obtežuje inozemsko blago domejna vozarina, a v obče se mora kalkulirati absolutna skupna vozarina.

Ta motivacija je morebiti mogoča le od strani inozemca, ki vodi avstrijske železnice, pri tem pa za stopa vedno inozemske interese; nikakor pa bi ne smela biti možna od avstrijskega upravnistva, ki vender mora domače interese bolj varovati nego tujezemske.

Ko bi ta, od Francozov v Avstriji, a nikdar na Francoskem uporabljeni princip zabil splošno veljavo, moralo bi se vsako tujezemsko blago v Avstriji ceneje voziti, kakor avstrijsko. Kake konsekvence pa bi nastale iz tega za splošni blagor in za narodno gospodarstvo, to se lahko sprevidi; žal, da smo to tudi uže čestokrat čutili morali! — V istini postanejo zaščitne carine (*Schutzzölle*) vsled take tarifne politike dostikrat čisto iluzorične.

Lastniki plavžev na Kranjskem uže resno mislijo na to, da bi ustanovili delo in se posvetili gozdarstvu; poslednjega dobiček je v zadnjem času dostikrat moral pokrivati zgubo pri plavžih.

Nejednake železniških tarifov in olajšave, katere doseže konkurenca, bodo mnogo pripomogle, da se bode ta sklep prej izvršil; tako ima na pr. sosednja štajarska pravilnica pri južni železnici pōtem obratnega povračila popust 10% za vse blago, katero dobiva ali odpošilja; vrh tega pa ima 25% znižane vožne cene za železo v šibkah v poljubnih množinah, katere pošilja v Ljubljano, kjer konkurira s kranjskimi plavži. Tudi je znižala c. kr. generalna direkcija za železo v šibkah tarife od Celovca do Podnarta, ki obtežujejo kranjskim plavžem prodajo v najbolj sosednjih bližinah. Mlada industrija z železom v Italiji se od strani avstrijskih železnic na vse mogoče načine pospešuje, in oni čas ni več daleč, ko bode avstrijsko železo v šibkah tudi iz Italije zginilo.

Konkurenčni boj vrši se pri tej industriji tudi z nejednakim orožjem in poraz je le še vprašanje časa. Želeti nam je samo, da bi se v pravem času še posrečilo, dobiti za to uže preživelo industrijo kako nadomestilo, ki bode dajalo mnogoštevilnim delavcem drugo existenco in uporabilo zapuščene pravilnice z njihovimi velikimi vodnimi silami za druge namene. V ta namen se je uže mnogo zgodilo; vender pa so težave velike in nejednakosti v tarifih jih še dosti pomnožujejo. Iz mojega poročila meseca maja t. l. je razvidno, da nejednaki tarifi škodujejo tudi drugim mladim obrtnijam na Kranjskem, na pr. lesnim brusilnicam, kanditnim tovarnam, izdelalnicam brizgalnic, tovarnam za moko iz živalskih kostij, za lim in dr. Ročno izdelovanje žrebljev, ki je dajalo toliko ljudem živež in delo, tudi

menda ne bode dolgo zamoglo vspešno konkurirati; tudi za to stroko bode treba dobiti družega zasluzeka.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Državni zbor imel je včeraj zadnjo sejo pred božičnimi prazniki. Glavni predmet posvetovanja bila je sladkorna kriza. Debate udeležili so se med ostalimi česki poslanci Grégr, Rieger in Hevera. Sklenilo se je, peticijo 104 sladkornih fabrikantov za državno pomoč odstopiti vladi z naročilom, da se po mogočnosti na njo ozira. Tudi znana zakonska osnova o trtni uši sprejela se je z neznatnimi spremembami v tretjem čitanji. Naposled želel je predsednik poslancem vesele praznike ter izjavil, da se bode prihodnja seja poslancem pismeno naznanila. Počitnice trajale bodo do srede meseca januarja.

Šolski odsek državnega zbora imel je te dni sejo, v kateri se je posvetoval o troških za verski pouk v ljudskih šolah. Dotični načrt izročil se je v prejo pododboru treh članov. Ob enem razpravljalo se je o prošnji učiteljev srednjih šol v Trstu, Karlinu in Smihovem, naj se jim dovoli enaka plača, kakor na dunajskih srednjih šolah. Poročevalec Jireček je priporočal, naj se ta prošnja vladi izroči, da se nanjo, kolikor je mogoče, ozira.

Kakor se „Presse“ javlja iz Levova, javil je deželni odbor gališki županu dunajskemu, da se bode tudi Galicija pridružila akciji onih deželnih in mestnih zastopov, kateri se potegujejo za to, da se povodom podržavljenja železnic odpale deželne in občinske priklade od države nadomestijo. Gališki deželni odbor poprosil je poljski klub v državnem zboru, naj to peticijo po mogočnosti podpira.

Tuje dežele.

V francoski zbornici bila je predvčerajšnjem ostra debata o dispozicijskem fondu. Opozicija predbacivala je vladi, da ta fond zlorabi v politične namene, posebno za časa volitev. Minister notranjih zadev je izjavil, da je samo predsednik republike pooblaščen, zahtevati račun o dispozicijskem fondu. Zbornica dovolila je slednjič z 308 proti 194 glasovom dispozicijski fond.

Iz Petrograda se javlja „Pol. Corr.“, da je gospodarstveno stanje v Rusiji zelo nepopoljno. Kriza da ne vlada samo v trgovskem stanu, nego tudi med obrtniki in kmetovalci. Cena žitu je jako pala, zatorej ni upati, da bi se razmere kmalu zboljšale.

General Wolseley odrinil je dné 13. decembra iz Dongole. Pred odhodom razgovarjal se je s tamošnjim mudirjem. Mudir je izjavil, da bode angleška vojska na svojem maršu proti Kartumu našla v tamošnjih pokrajinah dovelj živeža.

Dopisi.

Iz Komende, 15. decembra. [Izv. dopis.] (O dr. Antonu pl. Remizu.) Močno me je zanimal spis gospoda profesorja Iv. Vrhovca: „Reven slovenski dijak na Dunaji pred sto leti“ v 204. številki cenjenega „Ljub. Lista“. In notri govori gospod zgodovinar prav o onem Remizu, ki je bil komendski rojak, ki se je povzdignil iz borega rodu do visoke veljave in časti; o tem še vedó naši starci kaj povedati.

Ne morem si kaj, da bi ne omenil nekaj mi znanih črtic o tem slavnem rojaku svojem.

Anton Remiz se je porodil v ubogi slovenski hiši na Gmajnici, v vasi oddaljeni pičlo četrtinko ure od divne Komende. Da je bil njegov oče ubog in da se je revni dijak šolal največ z Glavarjevo pripomočjo, to itak uže vémo. A zdi se mi potrebno, omeniti nekaj o njegovem trudu, ki ga je imel o promoviranji doktorjem prava.

Pred manoj leži prosta knjižica iz P. P. Glavarjeve biblioteke v Komendi, imajoča naslov:

„Dissertatio in auguralis — juridica, de justitia placeti regii, quam exantlatis ex omni-gena jurisprudentia quatuor examinibus rigo-rosis Authoritate et Consensu Reverendissi-morum, Illustrissimorum, Perillustrium, Magni-ficorum, Spectabilium, Praenobilium, Clarissi-morum ac Consulissimorum Virorum, Reve-rendissimi Perillustres ac Magnifici Do-mini Rectoris, Perillustres, Magnifici, ac Con-sultissimi Domini Directoris, Perillustres ac Spectabiles Domini Decani, DD. professorum, seniorum, sac. caes. Reg. et. apost. Majestatis, consiliariorum, referendariorum assessorum et doctorum; Adeoque totius amplissimi DD. Juris-consultorum Collegii in Antiquissima, ac cele-berrima universitate Viennensi. Pro con-sequenda Doctorali Juris Laure publicae Eru-ditorum Disquisitioni submittit Antonius Remiz Carniolus De Commenda s. Petri In magno universitatis Palatio Hora III Die — Mensis Maji MDCCLXXIV 1774.“

Knjižica obseza 45 strani in govori o strogem izpitu, katerega je imel prestati reven slovenski dijak.

Ko je bil Remiz promoviran doktorjem, tedaj se je podal v domovino ter je, kakor pripoveda ljudstvo, obiskal svojega brata, ki mu je takrat gospodaril na rodnem domu. Gotovo ga je v srce speklo ubožstvo, ki je bilo takrat med kmeti razširjeno, jednako kužni bolezni, ki se preseljuje iz jednega na dru-zega, kajti letine so bile slabe in tudi gra-ščak je terjal desetino, a ubogi trpin je zdi-hoval v bēdi! Bratu kakor tudi nekaterim so-rodnikom je obljubil mladi doktor pomoči. In ni se zlagal!

V nekaterih letih je pomagal bratu Ja-kobu, da se je otresel dolgov, kakor tudi ne-katerim sorodnikom.

Brat njegov je tedaj posestvoval mali kmetijski dom in mlin na par tečajev ob vodi „Pešati“.

Ko si je doktor tekom let svoje premo-ženje izdatno pomnožil, zidal je bratu ob svo-jih troških lepo hišo, postavil mlin in druga poslopja, ki so se doslej nahajala v jako sla-bem stanu.

Brat Jakob imel je sina tudi Jakoba, in tega je dobri strijc pozval k sebi na Dunaj. Tam se je mladi kmetijski dečko šolal ter bil ob jednem strežaj svojemu strijcu. Kasneje poslal ga je strijc celó v nek mlin, češ, naj bi se mladenič izučil v tujini za dobrega mlinarja. Kako je bilo z njegovim mlinarskim obrtom kasneje, ko je prišel v domovino, ter podedoval po svojem očetu gospodarstvo, mi ni znano, pač pa sem čul pred nekaj leti, da je bil Martin, sin mlajšega Jakoba, jeden naj-izvrstnejših mlinarjev v celi okolici, torej se je priučil sin od očeta.

Uže iz tega je razvidno, da je Remizu globoko v prsih tlela blažena misel, izomika bližnjega.

Tudi je dr. Anton Remiz odkupil svojo rodno hišo po polnem od graščinske oblasti, tako, da so bili kasneje gospodarji takozvani „fraisasarji“ (*Freisassen*).

Iz njegovega življenja česar važnejega povedati, mi ni možno, kajti, kar ljudstvo vé, ne sme se smatrati kot istinitost.

Tako na pr. sem čul: Remiz je bil še kasneje celó minister, drugi: bil je najvišji blagajničar. Da takim besedam ni verjeti, umé se samo po sebi, a da ljudstvo vsacega višjega uradnika uže ministra ali kaj drugega visocega imenuje, kriva je nevednost njegova.

In ker je Remiz živel na Dunaji ter bil ondi visoko čislán, ni čuda, da je tedanji prosti svet menil: kdor je na Dunaji, tam, kjer je cesar, mora gotovo minister biti!

Da je bil pa Remiz kasneje celó v zlahtni stan povzdignjen, to je resnično, spričuje nam njegov lastnoročni podpis, ki slóve takó:

„Antonius Nobilis de Remiz, J. U. D. S. C. R. et Aplico. Majest. Jud. Aul. Belli, nec non Aula judiciorumque Advocatus qua confundator. — Viena 10. Novembris 1783.“

Bil je gotovo v tesni zvezi z Glavarjem, kajti naredil je ustanovo za zdravnika. Le-ta ustanova je tesno združena z P. P. Glavarjevo,

in sicer takó, da ima zdravnik stanovanje v P. P. Glavarjevi hiralnici in razen tega vr-hovno nadzorstvo gledé zdravniške pomoči nad udi hiralničnimi. Ako bi se kedaj slučajno primerilo, da bi zdravnika ne bilo, tedaj dobí obresti ustanove jedna poštena nevesta iz tukajšnje župnije kot doto.

Lepo nam spričuje to o blagih namenih dr. Remiza.

Pri tukajšnji župni cerkvi je ustanovil več sv. maš, in sicer:

za njega je jedenkrat v letu v župni cerkvi pet sv. maša z leviti.

P. P. Glavarjev beneficij pa ima od dr. Remiza pet ustanovljenih sv. maš, in sicer:

za njegovega očeta Jarneja dné 19ega marcija;

za sestro Jero, omoženo Zupan, v Pod-gorji dné 17. marcija;

za njega samega dné 17. januarija;

za njegovo ženo Antonijo dné 25. maja.

Iz hvaležnosti do svojega največjega do-brotnika P. P. Glavarja pa je ustanovil jedno sv. mašo, ki se ima služiti vsako leto na dan 29. junija.

Toliko mi je znano o blagem možu. Go-tovo je zapustil ogromno premoženje, kajti njegovi potomci sloveli so preko mnogo let zaradi svojega bogatstva. Pa na svetu je vse minljivo in tudi bogatstvo zgine; zdaj živita na Dunaji še dva člana te rodbine, ki pa sta vkljub slavi svojega pradedá po polnem uboga.

Škoda bi bilo, da bi se vse vésti o tem človekoljubu poizgubile, zaradi tega omenil sem to malo.

Komenčan.

Razne vesti.

— (Srečen obsojenec.) Pred kratkim imel se je v Berlinu pred sodiščem zagovarjati nekov izvošček, ker je igral v inozemski loteriji. Zatoženec prišel je dobro oblečen in ni se mu videlo, da bi ga ta zadeva zeló skrbela, kajti voščil je sodniku prav veselo „dobro jutro!“ — Sodnik: Dobro jutro! Mož, vi ste igrali v saški loteriji? — Zatoženec: Res je! — Sodnik: To pa je prepovedano, za to boste obsojeni v tri marke globe. — Zatoženec: Jaz nimam ničesar proti temu. — Sodnik: Ali ste vsaj kaj dobili v loteriji? — Zatoženec (smehlja): Zadel sem 50 000 mark. — Sodnik: Nu, voščim srečo! — Zatoženec: Hvala lepa! Ali morda hočete, gospod sodnik, da vam povem srečno številko! — Sodnik: Hvala! Dobro jutro! — Zatoženec: Dobro jutro!

— (102 leti in — devica.) Dné 11. t. m. obhajala je v Niklovicu pri Znojmu gospodična Ana Slatinska svoj 102. rojstni dan. Slatinska je še telesno in duševno krepka in se spomina mno-gih dogodkov iz mladih let. Dasi je tako stara, vendar še zeló dobro vidi in sliši ter se rada bavi s pletenjem.

— (Predsednik Cleveland — dedič.) Bogat meščan v Pittsburgu v Pennsylvaniji določil je pred mnogimi leti v svoji oporoki, naj bode njegov dedič prvi demokratski predsednik. Vsled tega je podedoval Cleveland, izvoljeni predsednik Zjedinjenih Držav, okolo 50 000 dolarjev, katere pa mora obrniti v prosep demokratske stranke.

— (Otroška odkritosrčnost.) Janezek: Ded, jaz pa zdaj ne grem več nazaj domov; jaz ostanem zmerom pri tebi. — Ded: A Janezek, zakaj nečeš več domov? — Janezek (v joku): Veš, dragi ded, doma se moram ves dan neumno pesen učiti. — Ded: Čemu pa to? — Janezek: Ej, za tvoj god!

Domače stvari.

— (C. kr. kmetijske družbe kranjske) seja glavnega odbora vršila se je dné 7. decembra t. l. Iz zapisnika posnemljemo naslednje: Seji predseduje gospod družbeni predsednik Karol baron Wurzbach, navzoči so: podpredsednik gosp. J. F. Seunig, družbeni tajnik gosp. Gustav Pirc, in od-borniki gospodje Brus, Goll, Jerič, Murnik, Robič, Souvan, Witschl in dr. Wurzbach. Da se za občni zbor c. kr. kmetijske družbe, kateri bode 28. janu-varijski prih. leta, vse potrebno pripravi, bode 21. decembra izvanredna seja glavnega odbora.

Pri tej seji imenoval se bode tudi nov vrtnar, za kojega službo oglasilo se je uže več prosilcev. Sklenilo se je tudi poročilo o delovanji kmetijske družbe v tisk dati in med ude razdeliti. Tajnik Gustav Pirc poroča: Računski izkaz o porabi le-tošnje subvencije za živinorejo v znesku 2000 gld. odpisal se je vis. c. kr. ministerstvu za poljedel-stvo. Iz tega izkaza je razvidno, da se je kupilo 32 goved (bikov in junic) čistega plemena, kar je prizadajalo 5280 gld. 47 1/2 kr. troškov, iztržilo se je pa za to goved 2373 gld. 85 1/2 kr. Pri-manjkljej pokril se je z državno subvencijo, od koje preostaja še na račun subvencije za prihodnje leto 93 gld. 38 kr. Glavni odbor vzame na znanje poročilo gosp. odbornika Brusa o prošnji na sl. c. kr. ministerstvo za poljedelstvo zaradi pomoči živinorejcem bistrške doline. Računske izkaze raz-stavinega odbora na Krškem vrne se imenovanemu odboru s prošnjo nazaj, da jih dopolni. Zahvala močvirskega odbora za pisarniško sobo in pomoč, katero ima imenovani odbor od kmetijske družbe, se na znanje vzame. Po rešitvi več družih admi-nistrativnih zadev se seja sklene, poprej se pa še novim udom družbe imenujejo sledeči gospodje: Viljem Linhart, c. kr. profesor na učit. izobraže-valnici v Ljubljani; Franc Žužek, c. kr. inženir v Ljubljani; Anton Brumen, c. kr. sodnijski pristav v Postojini.

— („Poezije. Zložil S. Gregorčič.) I., Drugi, pomnoženi natis. V Ljubljani. Zalo-žila pl. Kleinmayr in Bamberg 1885, v 8°.“

— Tako zove se 160 strani obsežajoča knjižica, katero smo bili na kratko uže omenili v jedni prejšnjih števil. Ta drugi natis Gregorčičevih poezij, pomnožen z mnogimi novimi pesmicami (nad jedno pōlo), dobiva se v knjigarni založ-nikov v Ljubljani broširan po 1 gld. 20 kr., elegantno vezan in z zlatim ob-rezkom po 2 gld. Knjižica je zeló lična, papir jako fin in tisk eleganten; začetkom in koncem pesnice pa so povsodi v knjigi vsebini pesnice primerne, simbolične vinjete vtisnene. Reči mo-ramo, da do zdaj nismo še imeli nobene tako vkusne in elegantne knjižice, kakor je ta; staviti se sme v vrsto z najlepšimi izdavamí nemških pesnikov. Gospodoma zalagateljama moramo pa biti hvaležni, da sta z gotovo velikim trudom in po-žrtvovalnostjo podala nam tako lično knjižico. O vse-bini sami spregovorili bomo obširneje v jedni prihodnjih števil. — Nadejamo se, da bode vsak Slovenec radostno posegel po tej knjigi, da ne bode slovenske hiše, kjer bi se ne čitali pesniški umotvori zdanjega mojstra pevcev S. Gregorčiča.

— („Literarno-zabavni klub v Ljub-ljani“) ima svoj shod dné 20. decembra ob 8. uri zvečer „pri Maliči“. Na dnevnem redu je predavanje g. Fr. Dolenca.

— (Iz Kranja) se nam z dné 18. t. m. poroča: Pred kratkim pričela se je tukaj šola za obrtne in trgovske učence; to šolo obiskuje blizu 60 učencev po trikrat na teden. Občinstvo je to šolo z radostjo in zadovoljstvom pozdravilo, saj pa je v istini uže potrebna bila. — Prihodnji terek razdelila se bode nad 50 učencem in učenkam na tukajšnji ljudski šoli zimska obleka, katera se je napravila iz g. Val. Pleiweisove ustanove. Tako go-dilo se bode za naprej vsako leto. Blag spomin velikodušnemu šolskemu prijatelju.

— (Požarna kronika.) Iz Bohinja se nam poroča: Dné 9. t. m. zvečer nastal je v svislih na planini Ukanca ogenj. Svisli so last Janeza Loncnarja iz Starih Fužin. Ogenj uničil je 28 centov sena, hlev in konja v njem. Ogenj na-stal je po neprevidnosti, ker je posestnik peč, na kateri je bilo mnogo zeló suhiv drv, preveč zakuril. Škode je 600 gld.; pogorelec ni bil zavarovan.

— (Načrtani tramway na par od Se-zane do Vipave) namerava se zgraditi po jedno-ličnem érteži, kakor oni med Trstom-Gorico-Vipavo. Ta érta bode merila 27 kilometrov; troški za njo so proračunjeni na 900 000 gld.

— (Zblaznel je.) Z Dunaja se poroča: Iz Kranja na Dunaj došlega mizarskega pomoč-nika Jakoba Notarja prišla je policija pred-večranjem v tukajšnjem cesarskem dvorci zaradi njegovega čudnega obnašanja; odveli so ga k po-licijskemu komisarijatu in tam so uvideli, da se je možu zmešalo v glavi. Oddali so ga v splošno bolnišnico.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 19. decembra ob 1. uri. Kdor zasledi Jaunerja, dobi razen obljubljenih 2000 mark še petodstotno premijo od zopet najdenega denarja kot nagrado. Govori se, da so našli truplo Jaunerjevo v Kierlingu poleg Klosterneburga. Eskomptna banka izplačuje neizmerne odpovedbi, ne gledé na čas, kdaj se ima plačati. Dunajska občina odpovedala je pri eskomptni banki naložene štiri milijone.

Dunaj, 19. decembra ob 1. uri 40 minut. Podravnatelj eskomptne banke, Jauner, se je včeraj med peto in šesto uro popoldne v Kierlingu s samokresom usmrtil. Truplo so spoznali; našli so pri njem 24 goldinarjev.

Dunaj, 18. decembra. (Iz državnega zbora.) Predsednik naznanja med odobravanjem od strani poslancev, da namerava ob rojstvenem dnevu cesarice izraziti čestitko zbornice. — Posl. Tališ poroča o prošnjah osrednjega društva za cukrovo industrijo in stavi znani predlog. Posl. Edv. Grégr omenja, da je dolžnost vlade in zbornice, da pomagajo cukrovi industriji; zaradi tega se mora izreči proti odsekovemu predlogu, kajti odsek se je oziral samo na prošnje osrednjega društva za cukrovo industrijo. On mora delati na to, da se tudi prošnja 104 českých cukrových obrtůvalců priporoči vladi v predarek.

Dunaj, 18. decembra. Načelnik eskomptne blagajnice dolnje-avstrijske eskomptne družbe, Luka Jauner, se od polu 10. ure dopoldne pogreša; vesti, razširjene na borzi, da se je sam umoril, se do zdaj niso potrdile. Revizija blagajnice je pokazala, da manjkata v njej dva milijona in šestdeset tisoč goldinarjev. Kdor zasledi Jaunerja, dobi 2000 mark nagrade. Popoldne zaprli so eskompterja Henrika Kufflerja, ker je bil baje v zvezi z Jaunerjem. Slednji je baje nepravice menjice Kufflerjeve eskomptiral. V stanovanji Kufflerjevem našli so za jeden milijon menjic.

London, 18. decembra. V britskem glavnem taboru v Kortu zasledili so korespondenco med francoskim žurnalistom v taboru Mahdijevem in francosko klico v Kahiru, po katerih je Mahdi zvedel o vseh gibanjih britskih čet. Ta je tudi razširila neistinite vesti o Gordonu.

Barcelona, 18. decembra. Razstrelba dinamita v neki privatni hiši provzročila je mnogo škode. Poškodovan ni bil nobeden.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 19. decembra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	81.80
„ „ „ „ srebreni	82.90
Zlata renta	104.05
5% avstr. renta	97. —
Delnice narodne banke	842. —
Kreditne delnice	288. —
London 10 lir sterling	123.30
20 frankovec	9.76 ⁵
Cekini c. kr.	5.78
100 drž. mark	60.25

Uradni glasnik

z dné 18. decembra.

Vknjižene tvrdke: Pri c. kr. dež. kot trgovski sodnji tvrdka: „Lustthal-Videmer Farbenfabrik V. Galle“ (Dolsko-videmska tovarna za barve, V. Galle-tova) in posestnik te tvrdke: g. V. Galle, tovarničar v Ljubljani.

Pod varstvom: C. kr. okr. sodnija v Radovljici oznanja, da je kočar Andrej Rogač z Jezera proglašen blaznim, ter se istemu postavil varuhom Jožef Zerovec od tam.

Razpisane ustanove: Brezplačno mesto v hiralnici sv. Jožefa v Ljubljani (Kravja dolina) za moško osebo, ki je avstr. državljan. Lepo obnašanje, uhožni list in zdravniško spričevalo o neozdravljivosti bolezni. Prošnje do 15. januarja 1885. l. predstojništvu kongregacije sv. Vincencija Pavlanskega.

Eks. javne dražbe: V Litiji zemljišče Mihe Cirmana v občini Kresniški Vrh (210 gld.) dné 13. januarja. — V Ljubljani eksekutivne denarne tirjatve F. Supančiča, klobučarja (344 gld. 70 kr.), dné 12. in 26. januarja. — V Ložu posestvo Tom. Koderce v Vrhu št. 6 (2010 gld.) dné 14. januarja.

Tujci.

Dné 17. decembra.

Pri Maliči: Breslau, Singer, Hüttig, trgovci, in Werner, trg. potovalec, z Dunaja. — Neumann, trgovec, iz Siska. — Pl. Ducar, pravosodni vajenec, iz Leobna. — Moline, zasebnik, iz Tržiča.
Pri Slonu: Deutsch, Birner in Treumann, trgovci, z Dunaja. — Mali, fabrikant, iz Tržiča.
Pri Južnem kolodvoru: Venezian, trgovec, iz Trsta. — Spetzler iz Ljubljane.

Umrlí so:

Dné 17. decembra. Alojzij Zajec, natakárjev sin, 1¹/₂ l., Sv. Petra cesta št. 25, sušica. — Marija Možina, šivilja, 28 l., Sv. Petra cesta št. 2, sušica krljha.

V civilni bólnici:

Dné 16. decembra. France Tomažič, kočar, 62 l., opešanje. — Janez Burnik, delavec, 28 l., jetika. — Janez Okosla, delavec, 46 l., jetika.

Srečke

z dné 17. decembra.

Brno: 21 79 23 61 39.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
18. dec.	7. zjutraj	731.13	+ 0.8	bzv.	sneg	22.30
	2. pop.	733.71	+ 2.4	vzh. sl.	obl.	dež
	9. zvečer	737.42	— 0.8	bzv.	megla	sneg

Oznanilo.

Dné 29. decembra 1884 se bodo v tukajšnji gospodarski uradnici v finančnem poslopi na trgu cesarja Jožefa

odbrani (škartirani) uradni spisi v teži 1867 kilogramov

taistemu, kateri bo največ ponudil in plačilo precej odrajal, prodali. (137) 3—1

V Ljubljani dné 16. decembra 1884.

C. kr. finančno vodstvo.

Zobni zdravnik Schweiger

z Dunaja

stanuje v hotelu „pri Maliči“, II. nadstropje, sobi št. 23—24.

Zdravi vsak dan od 9. do polu 1. ure in od 2. do 4. ure popoldne.

Vse operacije, najmodernejšim zahtevam sedanje dobe ugajajoč, izvršujejo se brzo in sigurno. (134) 2

V založništvu našem je ravnokar izišla na svetlo knjiga:

Šaljivi Slovenec.

Zbirka najboljših kratkočasnic iz vseh stanov.

Nabral

Anton Brezovnik,
učitelj.

12 pol v 8°. Mehko vezana stane 60 kr., franko po pošti 65 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg
knjigotržnica v Ljubljani.

Najfinejša (136) 6—1

Melange-marmelada

(mešana omáka), kilo po 40 kr.

Najfinejša esenca za punš ali čaj

(v njej združen čajovi in rumovi izleček),

najcenejše in ugodnejše pripravljane najfinejšega punša v steklenicah z navodom, kako rabiti, po 1 gld. 20 kr., 65 kr. in 45 kr., najfinejši šampanjec in vino v boteljah, sveže ali frišne rozinke, ovebe in grozdinke, najboljši med prodaja najceneje

J. R. Paulin, Ljubljana,

Pred škofijo št. 1, Špitalske ulice št. 2.

Vizitnice

jako vkusne, elegantne in cené izdeluje tiskarna

Kleinmayr & Bamberg
v Ljubljani.

Prekrasno božično in novoletno darilo!

Ravnokar so v našem založništvu izišle na svetlo:

POEZIJE, zložil **S. Gregorčič.**

Drugi, pomnoženi natis.

Elegantno vezane in z zlatim obrezkom stanejo 2 gold.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg
knjigotržnica v Ljubljani.